

MYANMAR
ECONOMIC
MONITOR

JAN 2023

**NAVIGATING
UNCERTAINTY**

WORLD BANK GROUP

အစီရင်ခံစာ အနှစ်ချုပ်

မြန်မာ့စီးပွားရေးသည် ပြီးခဲ့သည့် ခြောက်လတာအတွင်း မတည်ငြိမ်မှုများဒဏ်ကို သိသိသာသာ ရင်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်သည်။ ဇူလိုင်လကတည်းက မြန်မာကျပ်ငွေတန်ဖိုး ထိုးကျလာခဲ့ရာ ဒီဇင်ဘာလ၌ မြန်မာကျပ်ငွေတန်ဖိုးသည် ပြီးခဲ့သည့် နှစ်နှစ်တာကာလထက် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းလျော့ကျသွားခဲ့သည်။ (ပုံ - ES1) ကမ္ဘာ့ကုန်စည်ဈေးနှုန်း ဆက်လက်မြင့်တက်နေခြင်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အခက်အခဲများရှိနေခြင်း အပြင် အဆိုပါ ငွေတန်ဖိုးကျဆင်းခြင်းက ကုန်စည်ဈေးနှုန်းများကို သိသိသာသာ မြင့်တက်သွားစေသောကြောင့် စီးပွားရေးတစ်ခုလုံးအား ထိခိုက်စေခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးရရှိသည့် CPI အချက်အလက်များအရ ဇူလိုင်လတွင် ငွေကြေးဖောင်းပွနှုန်း ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း အထိရှိခဲ့ပြီး၊ ထိုသို့ မြင့်တက်မှုကြောင့် - အိမ်ထောင်စု အမှန်ဝင်ငွေ ၊ သုံးစွဲနိုင်မှု နှင့် လုပ်ငန်းရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုတို့အပေါ် ဖိအား ဖြစ်စေခဲ့သည်။ (ပုံ - ES2) ငွေလဲနှုန်း မတည်ငြိမ်ခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အဓိက အခက်အခဲဖြစ်ကြောင်း ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ စက်တင်ဘာလက ကောက်ယူခဲ့သော စစ်တမ်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။ ယင်းအချက်က ဇူလိုင်နှင့် ဩဂုတ်လများအတွင်း ငွေကြေးတန်ဖိုး သိသာစွာကျဆင်းသွားခြင်းကို ဖော်ပြနေသည်။ ပြီးခဲ့သည့် လများအတွင်း မြန်မာကျပ်ငွေတန်ဖိုး ပြန်လည်တည်ငြိမ် လာသော်လည်း နိုင်ငံခြားငွေကြေး ပြတ်တောက်မှုများ နှင့် ကုန်သွယ်မှု ကန့်သတ်ချက်များ ဆက်လက် ရှိနေဆဲဖြစ်သဖြင့် သွင်းကုန် တင်သွင်းနိုင်မှု အကန့်အသတ်ဖြစ်စေသည်။ တပြိုင်နက်တည်းတွင်- နိုင်ငံခြားငွေအား မြန်မာငွေသို့ မဖြစ်မနေ ပြောင်းလဲရသည့် စည်းကမ်းချက်မှာ ပြည်ပပို့ကုန်သမားများအတွက် အခွန်အမြောက်အများ ပေးဆောင်ရသကဲ့သို့ဖြစ်စေပြီး နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်တွင် လုပ်ငန်းပြိုင်ဆိုင်နိုင်စွမ်း လျော့ကျစေသည်။

လတ်တလောဖြစ်ပွားနေသည့် ပဋိပက္ခများကြောင့် လူမှုဘဝများနှင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ အပေါ် ထိခိုက်စေခြင်း ၊ လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ပြတ်တောက်ခြင်းများက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက် အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။ ACLED မှ နောက်ဆုံးထုတ်ပြန်သည့် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားသည့် နေရာ နှင့် အခြေအနေ ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များအရ ပြီးခဲ့သည့် ၆ လတာ ကာလအတွင်း လက်နက်ကိုင် ထိတွေ့မှု အရေအတွက် လျော့ကျလာခဲ့သော်လည်း ခြုံငုံကြည့်လျှင် ပဋိပက္ခအခြေအနေသည် ၂၀၁၉ နှင့် ၂၀၂၀ ခုနှစ်များထက် ပိုမို ဆိုးရွားလျှက်ပင်ရှိနေသေးကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ (ပုံ - ES3) ခန့်မှန်းတွက်ချက်မှုများအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၂၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခကြောင့် သေဆုံးရသည့် လူဦးရေ သုံးသောင်းကျော်ရှိနေပြီး ပြည်တွင်း နေရပ်စွန့်ခွာ ဒုက္ခသည် အရေအတွက်မှာ ပြီးခဲ့သည့် ခြောက်လတာ ကာလအတွင်း ၁.၅ သန်းကျော်အထိ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။¹ ထို နေရပ်စွန့်ခွာ ဒုက္ခသည် များစွာသည် အလွန် ခက်ခဲသည့် အခြေအနေတွင် နေထိုင်ကြရပြီး အခြေခံ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ မရရှိကြပါ။ လုံခြုံရေးအခြေအနေကြောင့် ကုန်သွယ်မှု ကို ထိခိုက်စေသကဲ့သို့ အကြမ်းဖက် ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားခြင်း ၊ လမ်းပိတ်ဆို့မှုများ ၊ စစ်ဆေးရေးဂိတ်များ တိုးမြှင့်လာခြင်း နှင့် ယာဉ်မောင်းနှင်ရာတွင် လုံခြုံရေးအတွက် သတိကြီးစွာ ထားနေရခြင်း တို့သည် ကုန်စည်များ နိုင်ငံအတွင်းနှင့် နယ်စပ်ဒေသများသို့ ပို့ဆောင်နိုင်မှုအား အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။ ထိုမျှသာမက မကြာသေးခင်လများအတွင်း လျှပ်စစ်ဓါတ်ပြတ်တောက်မှု ပိုမိုဆိုးရွား လာခဲ့သောကြောင့် ဇန်နဝါရီမှ ဧပြီလအတွင်း ခြောက်သွေ့ရာသီတွင် လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ထုတ်လုပ်နိုင်မှု ပိုမိုကျဆင်းလာမည် ဟုခန့်မှန်းရသည်။ အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့် ဒေသများတွင် လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ပြတ်တောက်မှု

¹ See OCHA Humanitarian Update No. 25, 30 December 2022.

ပိုမိုဆိုးရွားလာနိုင်သည်။ လျှပ်စစ်ဓါတ်အား တိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်နိုင်မည့် အလားအလာကို လတ်တလော အခြေအနေတွင် တွေ့မြင်ရခြင်းမရှိသေးပါ။

မူဝါဒ မတည်ငြိမ်မှု ဆက်လက်မြင့်မားနေဆဲဖြစ်သည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လက ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် MEM အစီရင်ခံစာတွင် ထောက်ပြခဲ့သော နိုင်ငံခြား ငွေကို မဖြစ်မနေ မြန်မာငွေဖြင့် လဲလှယ်ရခြင်း အပါအဝင် များစွာသော “ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို နောက်ကြောင်းပြန်စေသည့် အချက်’ များအား တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြေလျော့ပေးခဲ့သည်။ တချိန်တည်းတွင်ပင် ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း အပြောင်းအလဲများ (အများစုကို အများပြည်သူသိအောင် ထုတ်ပြန်ခြင်း မပြုခဲ့) ပြုလုပ်သည့် အကြိမ်ရေ ပိုမိုများလာခဲ့ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ထိုမျှသာမက အဆိုပါအပြောင်းအလဲများသည် နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်ခြင်းနှင့် သွင်းကုန် ကဏ္ဍများ၌ မသေချာ မရေရာမှုများ မြင့်တက်လာစေပြီး ငွေပေးချေမှုစနစ် အပေါ်ယုံကြည်မှုကျဆင်းလာစေခြင်း နှင့် custom clearance လုပ်ငန်းစဉ်များ ကြန့်ကြာစေခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေခဲ့သည်။ အချို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှာမူ - အထူးခံစားခွင့်များ ရရှိသော်လည်းကောင်း၊ (ကျပ်ငွေ တန်ဖိုးမြင့်ထားသည့်) တရားဝင် နိုင်ငံခြားငွေကြေး လဲလှယ်နှုန်းဖြင့် ဝယ်ယူခွင့် ရရှိသောကြောင့်သော်လည်းကောင်း ၊ တရားမဝင် လမ်းကြောင်းများဖြင့် ငွေပေးချေမှုများနှင့် ကုန်သွယ်မှု လမ်းကြောင်းများကို အသုံးပြုခြင်းများ ပြုလုပ်၍ မရေရာသော မူဝါဒအခင်းအကျင်းတွင် စည်းမျဉ်းကန့်သတ်ချက်များကို ကျော်လွှားကာ လုပ်ငန်းများ လည်ပတ်ကြသည်။ သို့သော် အဆိုပါနည်းလမ်းများသည် မက်ခရိုစီးပွားရေးကို ထိခိုက်စေပြီး၊ ဤနည်းလမ်းများဖြင့်သာ ဆက်လက်ဖြေရှင်းနေပါက စီးပွားရေးတိုးတက်မှု နှောင့်နှေးနေမည်သာ ဖြစ်သည်။ အခြားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများစွာသည် နိုင်ငံခြားငွေကြေး ဝယ်ယူရန်နှင့်/သို့မဟုတ် ထုတ်ယူရန် ၊ ပြည်ပ ငွေပေးချေမှုများ ပြုလုပ်ရန် ၊ သွင်းကုန်လိုင်စင် ရရှိရန် အခက်အခဲများရှိနေရုံသာမက ၊ နည်းပါးလှသည့် ပြည်တွင်းဝယ်လိုအားနှင့် မြင့်တက်လာနေသည့် သွင်းအားစု စရိတ်များအကြား အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ထွန်းနိုင်ရန် ကြီးစွာရုန်းကန်နေကြရသည်။

ဤကဲ့သို့ စိန်ခေါ်မှုကြီးမားသည့် စီးပွားရေး နောက်ခံအခင်းအကျင်းတွင် လတ်တလော စီးပွားရေး ညွှန်းကိန်းများမှာ အတက်အကျများစွာကို ညွှန်ပြနေသည်။ လက်လီ ကုန်စည်စင်တာများတွင် လှုပ်ရှားသက်ဝင်မှုသည် ကိုဗစ်ကူးစက်မှုမတိုင်ခင် အခြေအနေသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာခဲ့သည် ဟုဆိုနိုင်သော်လည်း လက်လီရောင်းချမှုမှာ အားနည်းလျှက်ပင်ရှိသေးသည်။ ကုန်ကျစရိတ် ကြီးမြင့်လာသော်လည်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍ ပြန်လည် သက်ဝင်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့သော် နိုင်ငံတကာ ခရီးသွားများ ဝင်ရောက်မှုမှာမူ အလွန်နည်းပါးသည်။ ပြည်သူ့ အခြေခံ အဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများ ပြည်လည် သက်ဝင်လာခြင်းနှင့် လူနေအိမ်များ ဆောက်လုပ်ခြင်းတို့ကြောင့် ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများ ဆက်လက် တိုးချဲ့လာနေသည်။ သဘာဝဓါတ်ငွေ့ တင်ပို့ရောင်းချမှု တည်ငြိမ်နေဆဲဖြစ်သည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ဝင်ငွေလျော့နည်းလာမှုနှင့် ကုန်ဈေးနှုန်း ကြီးမြင့်လာမှုကြောင့် အကျပ်အတည်းဖြစ်နေသည့် ပြည်တွင်းဈေးကွက်ကိုသာ အားထားနေရသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများထက် ပြည်ပပို့ကုန်အပေါ် အားထားသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ပိုမို ခံနိုင်ရည်ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ ပြည်ပကုန်စည်ပို့ကုန်မှာ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ကာလကထက် မြင့်တက်လာသော်လည်း၊ ၂၀၂၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ မှစ၍ ပြန်လည် လျော့နည်းသွားခဲ့သည်။ ဒေသတွင်း နိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ပို့ကုန်တင်ပို့မှုမှာ ပြီးခဲ့သည့် နှစ်နှစ်တာ ကာလတွင် မြန်မာ့စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေနိုင်သည့် တွန်းအား မဖြစ်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ (ပုံ - ES4)

စီးပွားရေး စစ်တမ်းများအရ ကဏ္ဍအလိုက် အခြေအနေများ မတူကွဲပြားနေကြောင်း တွေ့ရသည်။ အချို့ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာ ဝယ်လိုအား နည်းခြင်း၊ ကုန်ဈေးနှုန်း မြင့်မားခြင်း၊ လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ပြတ်တောက်ခြင်း တို့ကြောင့်

အကျပ်အတည်း ရင်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်သော်လည်း ဒီဇင်ဘာလ စစ်တမ်းတွင်မူ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အတော်များများက အဆိုပါ ပြဿနာများအား စိန်ခေါ်မှုအဖြစ် မဖော်ပြကြတော့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကလည်း လုပ်ငန်းလည်ပတ်နိုင်စွမ်းတိုးလာကြောင်း နှင့် ပဋိပက္ခ သည် အကြီးမားဆုံး စိန်ခေါ်မှုဖြစ်သည်ဟု ဖြေဆိုသည့် စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်း အရေအတွက် သိသိသာသာ လျော့ကျသွားကြောင်းတွေ့ရသည်။ (ပုံ - ES5) သို့ရာတွင် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်း ဝယ်ယူနှုန်းမန်နေဂျာ ညွှန်းကိန်း (Manufacturing purchasing managers' index) အရ ဇူလိုင်လကတည်းက ထုတ်ကုန်နှင့် အမှာစာအသစ်များ လျော့နည်းသွားခဲ့သည်။ ကုန်ထုတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ယခင်နှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ယခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ၎င်းတို့ လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်နိုင်သည့် စွမ်းရည်ထက် လျော့ချလည်ပတ်ခဲ့ရကြောင်း တင်ပြခဲ့ကြသည်။ (ပုံ - ES6)

၂၀၂၂ ခုနှစ် မတ်လအထိ ခြောက်လတာကာလအတွင်း ဘဏ္ဍာရေးလိုငွေ လျော့နည်းသွားခဲ့သော်လည်း ပြည်သူ့ကြွေးမြီမှာ GDP ၏ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းအထက်ထိ မြင့်တက်သွားမည်ဟု ခန့်မှန်းသည်။ အခွန်ကောက်ခံနိုင်မှု တိုးတက်လာခြင်းနှင့် အသုံးစရိတ် လျော့နည်းခြင်းတို့ကြောင့် ဘဏ္ဍာလိုငွေသည် ၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် GDP ၏ ၉.၂ ရာခိုင်နှုန်း ရှိခဲ့ရာမှ ၄.၇ ရာခိုင်နှုန်းသို့ ကျဆင်းလာမည်ဟု ခန့်မှန်းသည်။ ယင်းမှာ အရေးကြီးသည့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများအား ထိခိုက်စေသည်။ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေး နှစ်ခုပေါင်း အသုံးစရိတ်များမှာ ၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် စုစုပေါင်း အသုံးစရိတ်၏ ၁၀.၇ ရာခိုင်နှုန်းကျော်နှင့် ၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ၁၂.၆ ရာခိုင်နှုန်း ရှိခဲ့ရာမှ အောက်တိုဘာ ၂၀၂၁ နှင့် မတ် ၂၀၂၂ အကြားတွင် ၈.၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်အထိ ကျဆင်းသွားခဲ့သည်။ တချိန်တည်းတွင်ပင် ဘဏ္ဍာလိုငွေ များပြားလာခြင်း ၊ ၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် စီးပွားရေး သိသိသာသာ ကျုံ့သွားခြင်း ၊ နိုင်ငံခြားငွေလဲနှုန်း မတည်ငြိမ်ခြင်းတို့ကို ဆက်တိုက်တွေ့ကြုံခဲ့ရသဖြင့် ၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာနှစ်မှစတင်၍ ပြည်သူ့ကြွေးမြီသည် GDP ၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်အထိ မြင့်တက်သွားမည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ ငွေစုစာချုပ် နှင့် ငွေတိုက်စာချုပ်များ ထုတ်ရောင်းခြင်းမပြုတော့ပဲ ဗဟိုဘဏ်မှ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ တိုးမြှင့်ရယူ လာခဲ့သည်။ အာဏာပိုင်များ ထုတ်ပြန်ထားသည့် ၂၀၂၃ ခုနှစ် မတ်လအထိ ၁၂ လတာ ကာလမျှော်မှန်းချက်များအရ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေ လိုအပ်ချက် ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ဗဟိုဘဏ်မှ ထောက်ပံ့ပေးမည်ဖြစ်ပြီး ကျန်ငွေများအား ငွေတိုက်စာချုပ်များ ထုတ်ရောင်းခြင်း (၁၆ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ပြင်ပကြွေးမြီ (၁၉ ရာခိုင်နှုန်း) တို့ဖြင့် ဖြည့်စည်းမည် ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် အစိုးရ၏ စုစုပေါင်း ဘဏ္ဍာလိုငွေများအား ဗဟိုဘဏ်မှ ထောက်ပံ့ပေးမှု လျော့ချရန် ကြိုးပမ်းခဲ့မှုများကို ပြောင်းပြန်လှန်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု တိုးမြှင့်လာခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်း ဖိအားများ ဖြစ်စေပါလိမ့်မည်။

ခက်ခဲလှသည့် စီးပွားရေး အခြေအနေများကြောင့် အိမ်ထောင်စု စားဝတ်နေရေးကို များစွာ ထိခိုက်စေပြီး ထိခိုက်အားနည်းလွယ်မှုကို ပိုမိုဆိုးရွားစေပါလိမ့်မည်။ လတ်တလောတွေ့ကြုံနေရသည့် ဖိစီးမှုကြောင့် အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေများ ဆက်လက် ကျပ်တည်းနေဆဲဖြစ်သည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်နှင့် သြဂုတ်လများအတွင်း IFPRI ကပြုလုပ်ခဲ့သည့် အိမ်ထောင်စု စစ်တမ်းအရ ဝင်ငွေသိသာစွာ ထိုးကျခဲ့သည့် ယခင်နှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ယခုနှစ်တွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၄၆ ရာခိုင်နှုန်းက ဝင်ငွေ လျော့ကျလာကြောင်း ပြောကြားခဲ့ကြသည်။ အိမ်ထောင်စုအားလုံး၏ ထက်ဝက်ခန့်က အစားအစာနှင့် အစားအစာမဟုတ်သော သုံးစွဲမှုများ လျော့ချခဲ့ရကြောင်း ဖြေကြားခဲ့ကြသည်။ ဝင်ငွေလျော့နည်းလာမှုနှင့် ငွေကြေးဖောင်းပွမှု တို့ကြောင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် အစားအစာနှင့် အာဟာရ ဖူလုံမှုအခြေအနေ ပိုမိုဆိုးရွားလာခဲ့သည်။ Food consumption score (အစားအစာ အမျိုးအစားစုံလင်မှုနှင့် စားသောက်သည့် အကြိမ်ရေ တိုင်းတာခြင်း) နိမ့်ကျသည့် အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်သည် နှစ်အစတွင် ၉.၄ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်-

ဩဂုတ်လတွင် ၁၇.၂ ရာခိုင်နှုန်းအထိ မြင့်တက်သွားခဲ့ပြီး အိမ်ထောင်စုများ၏ ၄ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အလယ်အလတ် မှ အဆိုးဆုံးအဆင့် ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှု ဒဏ်ကို ခံစားကြရကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

ကုန်ထုတ်လုပ်မှုသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ် အဆင့်ထက် များစွာနိမ့်ကျနေဦးမည်ဖြစ်သော်လည်း ၂၀၂၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ကုန်ဆုံးမည့် ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် GDP သည် ၃ ရာခိုင်နှုန်းခန့် တိုးလာနိုင်သည် ဟု ခန့်မှန်းသည်။ (ဇယား - ES1 နှင့် ပုံ - ES7) ကိုဗစ်-၁၉ ကူးစက်ပြန့်ပွားမှုနှင့် စစ်အာဏာသိမ်းမှုတို့၏ ရိုက်ခတ်မှုများကြောင့် ကာလတို စီးပွားရေး ပြန်လည်သက်ဝင်လာနိုင်မှုမှာ နှေးကွေးနေဆဲဖြစ်နိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သိသာထင်ရှားသည့် မက်ခရို စီးပွားရေးနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း မရေရာမှုများ ၊ လတ်တလော ပဋိပက္ခများ နှင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ပြတ်တောက်မှု ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ သွင်းအားစု ရှားပါးမှု နှင့် ဝယ်လိုအား လျော့နည်းမှုတို့ကြောင့် (၂၀၂၃ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာနှစ်တွင်) လူတစ်ဦးချင်း GDP သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်ကထက် ၁၃ ရာခိုင်နှုန်း လျော့ကျနေဆဲဖြစ်မည်ဟု ခန့်မှန်းသည်။ (ပုံ- ES8) မြန်မာ့ GDP သည် ကပ်ရောဂါမတိုင်ခင် အခြေအနေသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိနိုင်စွမ်း မရှိသေးသဖြင့် ဒေသတွင်း အခြားသောနိုင်ငံများနှင့် များစွာ ကွာခြားလျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ အရှေ့အာရှနှင့် ပစိဖိတ်ဒေသတွင်း နိုင်ငံကြီးများအားလုံး၏ GDP သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ် မတိုင်ခင် အခြေအနေသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိနေပြီး ဖြစ်သည်။

ဇယား ES 1: စီးပွားရေးအချက်အလက်များနှင့် ၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ် (FY 23) အတွက် ခန့်မှန်းချက်များ

	FY17/18	FY18/19	FY19/20	FY20/21e	FY21/22 e	FY22/23f
Real GDP growth, at constant factor prices	6.4%	6.8%	3.2%	-18%	3%	3%
Agriculture	0.1%	1.6%	1.7%	-12.5%	-3.0%	3.0%
Industry	8.3%	8.4%	3.8%	-20.6%	8.6%	3.7%
Services	8.7%	8.4%	3.4%	-18.4%	1.6%	2.3%
Inflation (CPICPI), year average	5.9%	8.5%	5.8%	3.6%	16.5%	7%
Current Account Balance (% of GDP)	-4.7%	-0.2%	-2.0%	-1.4%	-3.3%	-4.7%
Fiscal Balance (% of GDP)	-2.9%	-3.1%	-7.0%	-9.2%	-4.7%	-6.7%
Public Sector Debt (% of GDP)	38.4%	37.0%	42.2%	60.0%	61.5%	62.3%

မှတ်ချက် - ယခင်နှစ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ် ကြည့်နိုင်စေရန် FY22/23 ခန့်မှန်းချက်များအား ဘက်ဂျက် ဘဏ္ဍာနှစ် (ဧပြီ မှ မတ်လ) အစား အောက်တိုဘာ ၂၀၂၂ မှ စက်တင်ဘာလ ၂၀၂၃ အထိ ဖော်ပြထားပါသည်။

f= forecast

ကမ္ဘာ့ကုန်စည်ဈေးနှုန်းများ လျော့ကျလာသောကြောင့် နှစ်အလိုက် ပျဉ်းမျှ ငွေကြေးဖောင်းပွနှုန်း သည် ၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ၁၆.၅ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ရာမှ စက်တင်ဘာ ၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ် တွင် ၇ ရာခိုင်နှုန်းအထိ လျော့ကျလာမည် ဟုခန့်မှန်းသည်။ ဤသို့ခန့်မှန်းခြင်းမှာ - (i) ကမ္ဘာ့ရေနံဈေးနှုန်း ဆက်လက် ကျဆင်းလာမည်ဟု ယူဆချက် ၊ (ii) ပြင်ပဈေးကွက်

ငွေလဲနှုန်းသည် လက်ရှိအဆင့်တွင် အတော်အသင့် ဆက်လက် တည်ငြိမ်နေမည်ဟုသော ယူဆချက် တို့ပေါ် မူတည်သည်။ ပို့ကုန် ဝယ်လိုအား နည်းလာခြင်းနှင့် စွမ်းအင်မှ အခွန်ရရှိငွေများ ကျဆင်းလာခြင်းကြောင့် သာမန်စာရင်းလိုငွေ (Current account deficit) နှင့် ဘဏ္ဍာရေးလိုငွေများ (Fiscal deficit) ဆက်လက် ကြီးမားလာမည်ဟု ခန့်မှန်းသည်။

စီးပွားရေးခန့်မှန်းချက်များအား အပြောင်းအလဲဖြစ်စေနိုင်သည့် အကြောင်းအရာများ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပမည်ဟု စီစဉ်ထားသည့် ရွေးကောက်ပွဲများကြောင့် ပဋိပက္ခ ပိုမိုဆိုးရွားလာနိုင်ခြေ ရှိသဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ရန် ယုံကြည်မှုအပေါ် ဖိအားဖြစ်စေကာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အတားအဆီးဖြစ်နိုင်သည်။ ကမ္ဘာ့အခြေအနေတွင်လည်း ရှေ့လာမည့်လများတွင် - ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှုန်း ၊ ပထဝီနိုင်ငံရေး တင်းမာမှုများနှင့် ကမ္ဘာ့ကုန်စည်ဈေးနှုန်းများ အပြောင်းအလဲများသည် ယခု baseline တွင် ယူဆထားသည်ထက် ပို၍ စိန်ခေါ်လာနိုင်သည့် အခြေအနေများ လည်းရှိနိုင်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံအနေဖြင့် မကြာသေးခင်က ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည့် ကိုဗစ်ကူးစက်မှု တစ်ဟုန်တည်း မြင့်တက်သွားခဲ့သည့်အခြေအနေမှ ပြန်လည်ထူထောင်လာနိုင်မှု နှင့် ကိုဗစ် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ဖြေလျော့ပေးမှု တို့ကြောင့် နှစ်နိုင်ငံအကြား ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ တိုးတက်လာနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကိုဗစ် - ၁၉ ကူးစက်မှု တစ်ကျော့ပြန် တိုးမြင့်လာခြင်း သို့မဟုတ် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် များအပါအဝင် အခြားသော ထိခိုက်နိုင်ခြေများ ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး ယင်းတို့သည် အာဏာပိုင်တို့၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းကို ကြီးစွာ စိန်ခေါ်ပါလိမ့်မည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့် ကာလရှည် တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းနိုင်မှုအလားအလာသည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်နှစ်အတွင်း သိသိသာသာ ထိခိုက်သွားခဲ့သည်။ လျှပ်စစ်ဓါတ်အားပြတ်တောက်မှု ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အခက်အခဲများ ၊ ကုန်သွယ်မှုနှင့် နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်မှု အတားအဆီးများ ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ မရေရာမှု ဆက်လက်တည်ရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် စီးပွားရေး အခင်းအကျင်း (Business environment) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နှောင့်နှေးစေပါလိမ့်မည်။ ရင်းမြစ်များအား (ပို့ကုန်ဦးစားပေးကဲ့သို့သော) ယှဉ်ပြိုင်မှုအားကောင်းစေမည့် နယ်ပယ်များ တွင် ထိရောက်စွာသုံးစွဲသည့် မူဝါဒ မှ သွေဖည်သွားခြင်းတို့ကြောင့် ကာလရှည် စီးပွားရေး တိုးတက်မှုကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ အရေးကြီးသော ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေး ဝန်ဆောင်မှုများကို ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးမှု နည်းပါးခြင်းကြောင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍအား အများပြည်သူ ယုံကြည်အားကိုးမှု လျော့ကျသွားသကဲ့သို့ ၎င်းတို့ကို အသုံးပြုမှုလည်း ကျဆင်းသွားသည်။ ပညာရေး ပြတ်တောက်သွားသည့် အချိန်ကာလ ကြာရှည်ခြင်း၊ အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေ မြင့်မားလာခြင်းနှင့် နေရပ်စွန့်ခွာရွှေ့ပြောင်းမှု တိုးပွားလာခြင်းတို့က (မူလကပင် လျော့ကျနေသည့်) လူသားရင်းမြစ် အရည်အသွေးနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းအားတို့ကို ကာလကြာရှည်အထိ သက်ရောက်စေလိမ့်မည်။ တရားဝင် လမ်းကြောင်းများသာမက ပြင်ပလမ်းကြောင်းများဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှု အရေအတွက် မြင့်တက်လာခြင်းကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ နှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များ အနေဖြင့် တစ်စုံတစ်ရာ အကျိုးကျေးဇူး (နိုင်ငံခြားငွေလွှဲပို့မှု) ခံစားရသည်များ ရှိနိုင်သော်လည်း နိုင်ငံတွင်း လုပ်သားနှင့် ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများ ရှားပါးလာနိုင်သည်။

ဤအစီရင်ခံစာ၏ အထူးခေါင်းစဉ်အခန်းတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း နိုင်ငံခြားငွေကြေးလဲလှယ်မှု ဆိုင်ရာ မူဝါဒသည် စီးပွားရေး ထိခိုက်မှုများအား လျော့ချရမည့်အစား မည်သို့ ပိုမိုဆိုးရွားစေနိုင်ကြောင်း သာကေပင်ဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်း၌ နိုင်ငံခြားငွေ ရှိနေစေရန် ရည်ရွယ်၍ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်နှစ်အတွင်း နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်ရေး မူဝါဒကို managed float regime မှ administrative control သို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ အဆိုပါ လုပ်ဆောင်မှုကြောင့် နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်း အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာစေပြီး ဈေးနှုန်းများ ကမောက်ကမဖြစ်ခြင်း နှင့် ရင်းမြစ်များ ခွဲဝေသုံးစွဲမှု မထိရောက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

မြန်မာ့သမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် အလားတူမှုဝါဒများသည် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်း မြင့်တက်စေခြင်း ၊ (ဘဏ္ဍာရေးလိုငွေကြီးမားလာခြင်းနှင့် ယင်းလိုငွေအား ဗဟိုဘဏ်မှ ဖြည့်တင်းထောက်ပံ့ပေးရခြင်း (monetary financing) ပို့ကုန်အားနည်းသွားစေခြင်း၊ စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှေးကွေးစေခြင်း စသည့် ရလဒ်များ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံများ နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်အစပိုင်းက စတင်ကြိုးပမ်းခဲ့သည့် မြန်မာ့ စီးပွားရေးဖြေလျှော့မှု နှင့် နိုင်ငံခြားငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်း တစ်ခုတည်းဖြစ်စေမှုစသော ဥပမာများအရ ဈေးကွက် အခြေပြု တစ်ခုတည်းသော နိုင်ငံခြားငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းစနစ် သည် စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှုကို အထောက်အကူပြုသည့်အပြင် ငွေကြေးဖောင်းပွမှု လျော့ကျစေခြင်း ၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု တိုးမြှင့်စေခြင်းနှင့်ကုန်သွယ်မှုကို အားပေးကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

Figure 1: Exchange rate

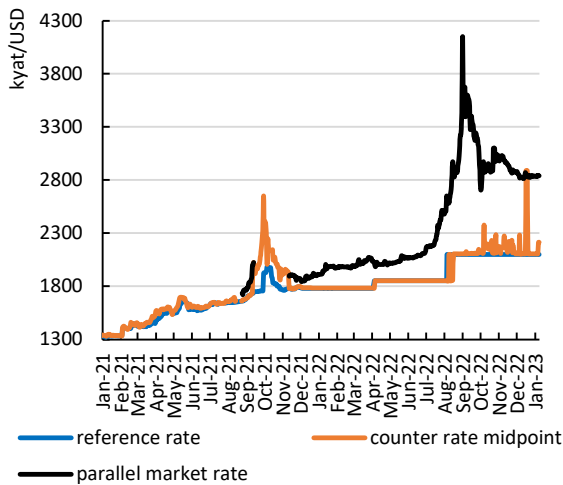

Figure 2: CPI inflation

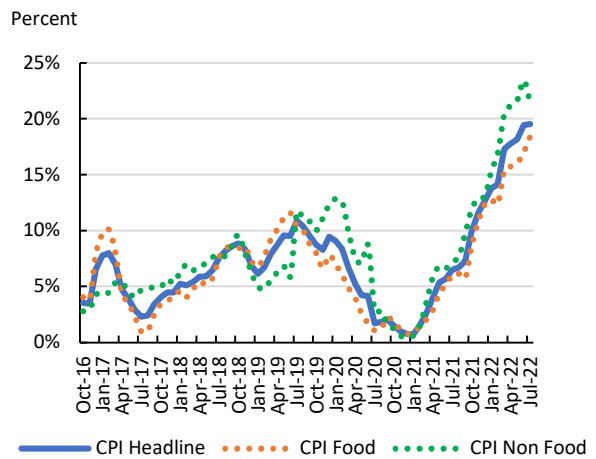

Figure ES3: Conflict intensity

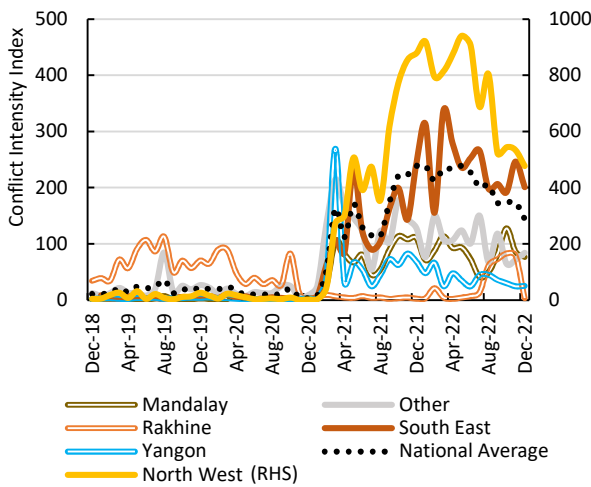
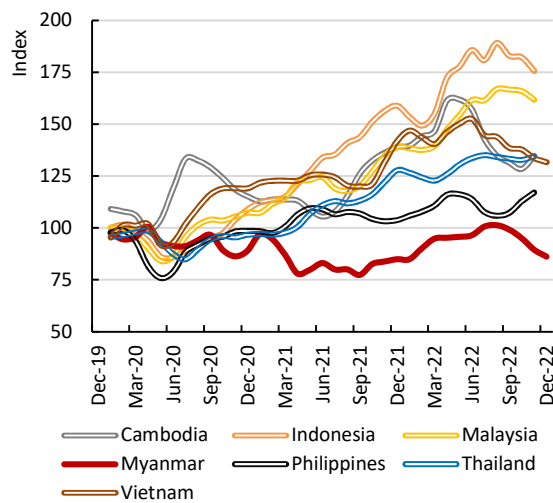
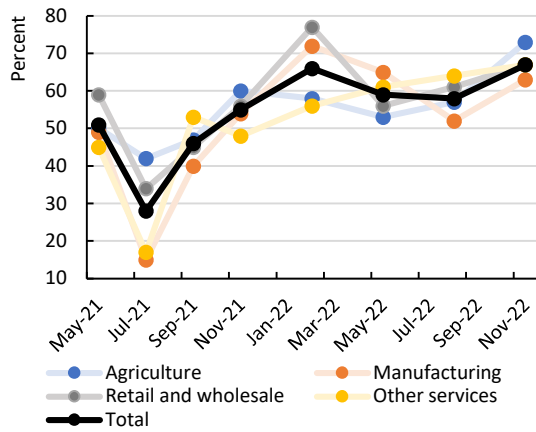

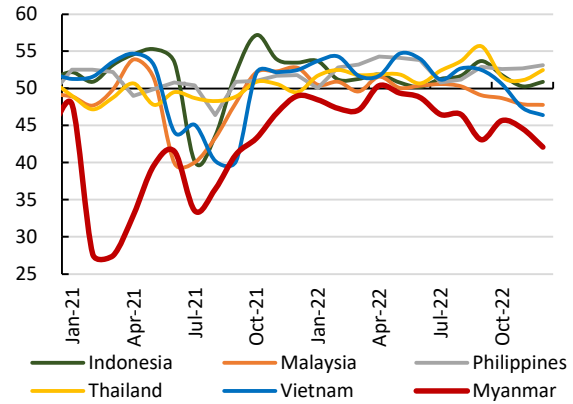
Figure ES4: Merchandise exports (2019 average = 100)

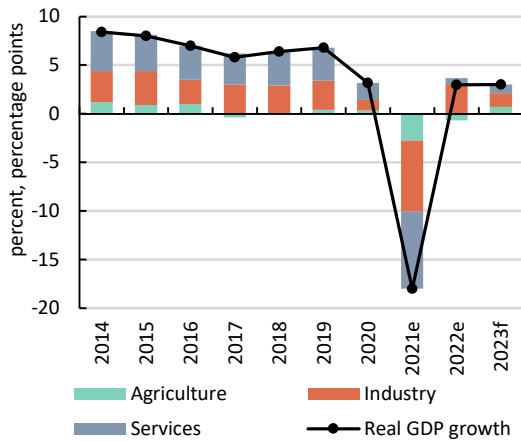
Figure ES5: Firms' average operating capacity

Figure ES6: Manufacturing Purchasing Managers' Index (< 50 indicates contraction, > 50 indicates expansion)

Figure ES7: Real GDP growth and contributions to real GDP growth by sector (year ended Sep)

Figure ES8: Real GDP per capita (year ended Sep)

